بسم الله الرحمن الرحیم

کانه آرایی

(محاسبات مربوط به پالپ)

دکترسیدمحمد رضویان

عضو هیات علمی دانشگاه کاشان

محاسبات مربوط به پالپ ها

- به مخلوط جامد و آب که از مرحله نرم‌کنی وارد سیستم می‌شود، پالپ، دوغاب، گِل‌آب یا اسلاری گفته می‌شود.
- حجم مخازن در بر گیرنده پالپ مهم است، زیرا زمان توقف در واحدهای عملیاتی را تعیین می‌کند.

$$\text{زمان توقف} = \frac{\text{حجم } (m^3)}{\text{دبی } (m^3/h)}$$

مثال

اگر $۱۲۰ m^3/h$ پالپ به یک تانک تنظیم کننده با حجم $۲۰ m^3$ وارد شود، زمان توقف ذرات در تانک را محاسبه کنید.

حل:

$$\text{زمان توقف} = \frac{\text{حجم } (m^3)}{\text{دبی } (m^3/h)} = \frac{20}{120} = \frac{1}{6} h = 10 \min$$

- اندازه‌گیری دانسیته پالپ توسط توزین حجم مشخصی از پالپ در ظرف استاندارد عملی می‌شود.

$$\text{دانسیته} = \frac{\text{جرم پالپ}}{\text{حجم ظرف}}$$

محاسبه درصد وزنی جامد پالپ با استفاده از دانسیته پالپ

X: درصد جامد برحسب وزن

D: دانسیته پالپ (kg/m^3)

S: دانسیته جامد (kg/m^3)

W: دانسیته آب (kg/m^3)

V_S: حجم جامد (m^3)

V_P: حجم پالپ (m^3)

V_W: حجم آب (m^3)

m_S: جرم جامد (kg)

m_W: جرم آب (kg)

$$V_p = V_S + V_W$$

اگر $V_p = 1$ باشد، در نتیجه:

$$V_S + V_W = 1 \Rightarrow \frac{m_S}{S} + \frac{m_W}{W} = 1$$

$$X = \frac{m_S}{m_S + m_W} \times 100$$

$$D = \frac{m_S + m_W}{V_P} \Rightarrow m_S = D - m_W$$

$$X = \frac{D - m_W}{D - m_W + m_W} \times 100 = \frac{100(D - m_W)}{D} \Rightarrow m_W = D - \frac{XD}{100}$$

$$m_S = D - D + \frac{XD}{100} = \frac{XD}{100}$$

$$1 = \frac{\frac{XD}{100}}{S} + \frac{D - \frac{XD}{100}}{W}, \quad W = 1000\, {kg}/{m^3} \Rightarrow X = \frac{100S(D - 1000)}{D(S - 1000)}$$

محاسبات مربوط به پالپ ها

- اگر F دبی حجمی پالپ (m^3/h) باشد:

$$M = FD\frac{X}{100}$$

$$M = \frac{FS(D-1000)}{(S-1000)}$$

M: دبی جرمی جامد خشک (kg/h)

٤-٣- نسبت رقیق شدن؛ رقت (Dillution Ratio)

$$\text{نسبت رقت} = \frac{\text{وزن آب}}{\text{وزن جامد}} = \frac{m_w}{m_s} = \frac{D-\frac{XD}{100}}{\frac{XD}{100}} = \frac{100-X}{X}$$

وزن آب = وزن جامد × نسبت رقت

مثال

یک جریان پالپ که شامل کوارتز است به داخل ظرف دانسیته سنج ۱ لیتری منحرف می‌شود، زمان لازم برای پر شدن ظرف ۷ ثانیه می‌باشد. دانسیته پالپ توسط یک ترازوی کالیبره شده $1400 kg/m^3$ تعیین شد. اگر دانسیته کوارتز $2650 kg/m^3$ باشد، درصد جامد وزنی و دبی جرمی کوارتز در پالپ را محاسبه کنید.

حل:

$$X = \frac{100S(D-1000)}{D(S-1000)} \Rightarrow X = \frac{100\times 2650\times(1400-1000)}{1400\times(2650-1000)} = 45.9\%$$

$$F = \frac{1lit}{7s}\times\frac{3600s}{1h}\times\frac{1m^3}{1000lit} = 0.51\,{}^{m^3}/_{h}$$

$$M = 0.51\times 1400\times\frac{45.9}{100} = 327.73\,{}^{kg}/_{h}$$

کوارتز وارد شده

مثال

یک کارخانه فلوتاسیون $500\ t/h$ ماده جامد را فرآوری می‌کند، پالپ خوراک شامل ۴۰٪ جامد بر حسب وزن است و برای ۵ دقیقه با مواد شیمیایی تنظیم می‌شود. حجم تانک مورد نیاز برای تنظیم را محاسبه کنید. (دانسیته جامد $2700\ kg/m^3$)

حل:

$$\text{دبی حجمی جامد در پالپ} = \frac{\text{دبی جرمی}}{\text{دانسیته}} = \frac{500 \times 1000\ ^{kg}/_{h}}{2700\ ^{kg}/_{m^3}} = 185.2\ ^{m^3}/_{h}$$

$$\text{دبی جرمی آب در پالپ} = \text{دبی جرمی جامد} \times \text{نسبت رقت} = \frac{100-40}{40} \times 500 = 750\ ^{t}/_{h}$$

$$\text{دبی حجمی آب} = \frac{750\ ^{t}/_{h}}{1\ ^{t}/_{m^3}} = 750\ ^{m^3}/_{h}$$

$$\text{دبی حجمی پالپ} = 750\ ^{m^3}/_{h} + 185.2\ ^{m^3}/_{h} = 935.2\ ^{m^3}/_{h}$$

$$\text{زمان توقف} = \frac{\text{حجم}}{\text{دبی حجمی}}$$

$$\text{حجم} = 5\,\text{min} \times \frac{1h}{60\,\text{min}} \times 935.2\ ^{m^3}/_{h} = 77.9 m^3$$

بسم الله الرحمن الرحیم

کانه آرایی

(نمونه برداری)

دکترسیدمحمد رضویان

عضو هیات علمی دانشگاه کاشان

مقدار نمونه لازم برای حسابرسی متالورژیکی

محاسبه حداقل مقدار نمونه مورد نیاز (فرمول جی Gy's Equation):

$$\frac{ML}{L-M}=\frac{Cd^3}{R^2}$$

M: کمترین مقدار نمونه مورد نیاز *(g)*

L: وزن موادی است که بایستی نمونه‌گیری شود *(g)*

C: ثابت نمونه‌گیری *(g/cm^3)*

d: اندازه بزرگترین ذره‌ای که قرار است نمونه‌گیری شود *(cm)*

R: نشان‌دهنده خطای نمونه‌گیری است (انحراف معیار نسبی)

$$R=\frac{S}{\bar{X}}$$

$$\lim_{L\to\infty}\frac{ML}{L-M}=\frac{ML}{L\left(1-\frac{M}{L}\right)}=\lim_{L\to\infty}\frac{M}{1-\frac{M}{L}}=M$$

بنابراین:

$$M=\frac{Cd^3}{R^2}$$

انحراف معیار (Standard Deviation; S)

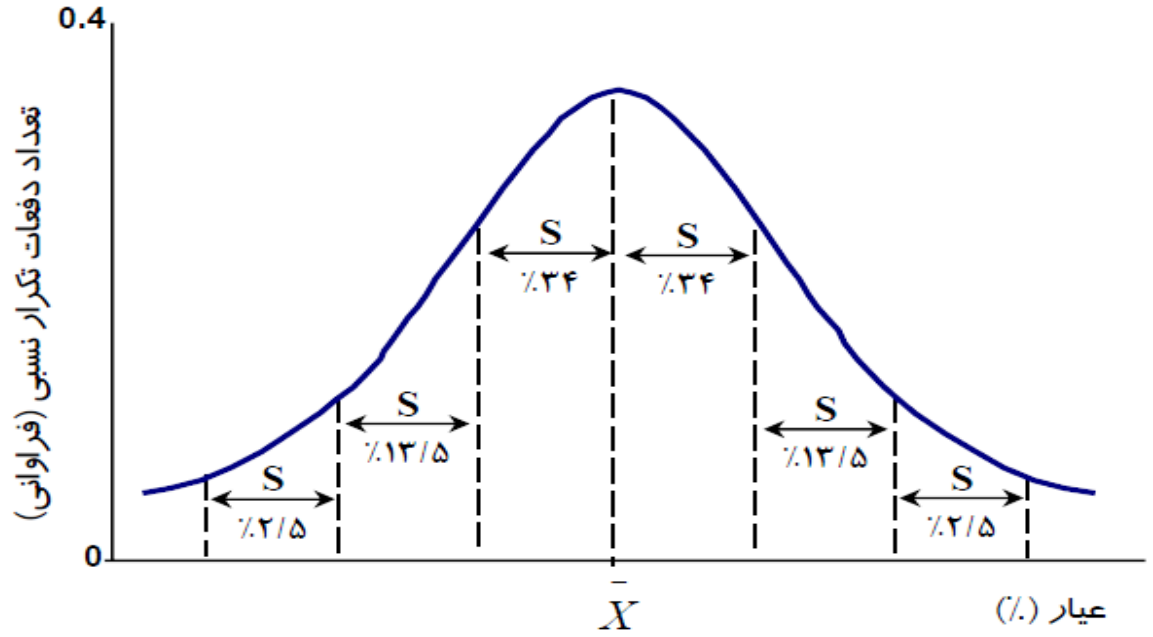

شکل ۳-۱- نمودار فراوانی عیار

عیار (٪)	سطح اطمینان
۲۸/۹ ± ۰/۳ ۲۸/۶ < X< ۲۹/۲	٪۶۸
۲۸/۹ ± ۲×۰/۳ ۲۸/۳ < X< ۲۹/۵	٪۹۵
۲۸/۹ ± ۳×۰/۳ ۲۸/۰ < X< ۲۹/۸	٪۹۹

اگر: عیار متوسط= ٪۲۸/۹

انحراف معیار (S) = ٪۰/۳

انحراف معیار نسبی (R) را برای سنگ معدنی حاوی مس با عیار ۱/۹ تا ۲٪ در سطح اطمینان ۹۵٪، محاسبه کنید.

حل:

$$4S = 2\text{-}1.9 = 0.1 \Rightarrow S = \frac{0.1}{4} = 0.025$$

$$\bar{X} = \frac{1.9+2}{2} = 1.95$$

$$R = \frac{S}{\bar{X}} = \frac{0.025}{1.95} = 0.013$$

۳-۲-٤- ثابت نمونه‌گیری (Sampling Constant; C)

$$C = fglm$$

f: فاکتور شکل ذرات، معمولاً عدد ۰/۵ به آن تخصیص داده می‌شود.

جدول ۳-۲- مقادیر فاکتور شکل ذرات در فرمول ثابت نمونه‌گیری

شکل ذرات	کروی	شبه کروی (دایره‌ای)	چهارگوش	دراز	ورقه‌ای
فاکتور f	۱	۰/۸	۰/۷	۰/۶	۰/۵

g: فاکتور دامنه دانه‌بندی. اگر ۹۵٪ وزنی نمونه شامل ذرات زیر d سانتیمتر و ۹۵٪ وزنی نمونه شامل ذرات درشت‌تر از d' سانتیمتر باشد، مقادیر g بصورت جدول ۳-۳ می‌باشد.

جدول ۳-۳- مقادیر فاکتور دامنه دانه‌بندی در فرمول ثابت نمونه‌گیری

دامنه دانه‌بندی		مقدار g
وسیع	$\frac{d}{d'} > 4$	۰/۲۵
معمولی	$2 \le \frac{d}{d'} \le 4$	۰/۵
کم	$\frac{d}{d'} < 2$	۰/۷۵
تک دانه‌ای	$\frac{d}{d'} = 1$	۱

$$l = \left(\frac{\ell}{d}\right)^{1/2}$$

l: فاکتور آزادی، ℓ : اندازه‌ای که در آن کانی با ارزش آزاد است.

$$m = \frac{1-a}{a}\left[(1-a)\gamma + at\right]$$

m: فاکتور ترکیب کانی‌شناسی (وزن نمونه بازاء حجم کانی با ارزش) (g/cm^3)

γ: **چگالی** کانه با ارزش (g/cm^3)

t: **چگالی** گانگ (g/cm^3)

a: کسری از مواد که شامل کانی با ارزش است

مثال

یک کارخانه فرآوری سرب با عیار ۵٪ سرب، قرار است با دقت ۰/۱٪ ± (۹۵ دفعه از ۱۰۰) نمونه‌برداری شود. گالن از گانگ کوارتز در اندازه ۱۵۰μm آزاد می‌شود. برای دو حالت زیر حداقل مقدار نمونه چقدر باید باشد؟

۱) وقتی ذرات ۲۵mm هستند.

۲) وقتی ذرات ۰/۱۵mm هستند.

حل:

حالت ۱

$2S=0.1 \Rightarrow S=0.05$

$$R=\frac{0.05}{5} \Rightarrow R=0.01$$

$$l=\left(\ell/d\right)^{1/2}=\left(\frac{0.015}{2.5}\right)^{1/2}=0.077$$

	PbS	Pb
Pb وزن اتمی = 207 S وزن اتمی = 32	239	207
	a	$0.05 \Rightarrow a=0.058$

γ_3= 7.5 g/cm^3 , t = 2.65 g/cm^3 $\Rightarrow$ $m=\frac{1-0.058}{0.058}\left[(1-0.058)7.5+0.058\times 2.65\right] \Rightarrow m=117.2\ g/cm^3$

اگر فرض شود که کوچکترین اندازه ذره ۱۵۰ میکرون باشد:

$$d/d' = 25/0.15 = 166.7 \Rightarrow g = 0.25$$

$$C = fglm \Rightarrow C = 0.5 \times 0.25 \times 0.077 \times 117.2 = 1.13\ g/cm^3$$

$$M = \frac{Cd^3}{R^2} = 1.13 \times \frac{(2.5)^3}{(0.01)^2} \Rightarrow M = 176.56kg$$

حالت ۲

اگر فرض شود که کوچکترین اندازه ذره ۵۰ میکرون باشد:

$$d/d' = 0.15/0.05 = 3 \Rightarrow g = 0.5$$

$$l = \left(\ell/d\right)^{1/2} = \left(\frac{0.015}{0.015}\right)^{1/2} = 1$$

$$C = 0.5 \times 0.5 \times 1 \times 117.2 = 29.45\ g/cm^3$$

$$M = 29.45 \times \frac{(0.015)^3}{(0.01)^2} \Rightarrow M = 1g$$

مقدار نمونه لازم برای تعیین اندازه ذرات (دانه بندی)

- در صورتی که هدف از نمونه‌برداری دانه‌بندی (تعیین توزیع اندازه ذرات) باشد، رابطه زیر مورد استفاده قرار می‌گیرد:

$$m = \frac{20bfgd^3}{S^2}$$

که در این رابطه b چگالی ماده معدنی است.

مقدار نمونه لازم برای تعیین اندازه ذرات (دانه بندی)

- **مثال: حداقل نمونه لازم را برای تجزیه سرندی خوراک ورودی آسیا با حداکثر اندازه ۱/۲ سانتیمتر و خطای نسبی ۵٪، محاسبه کنید. (چگالی سنگ معدن ۳ g/cm^3 است).**

- **پاسخ:**

$$m = \frac{20bfgd^3}{S^2} = \frac{20 \times 3 \times 0.5 \times 1 \times (1.2)^3}{(0.05)^2} = 20736\ g$$

Cross-Belt Sample Splitter

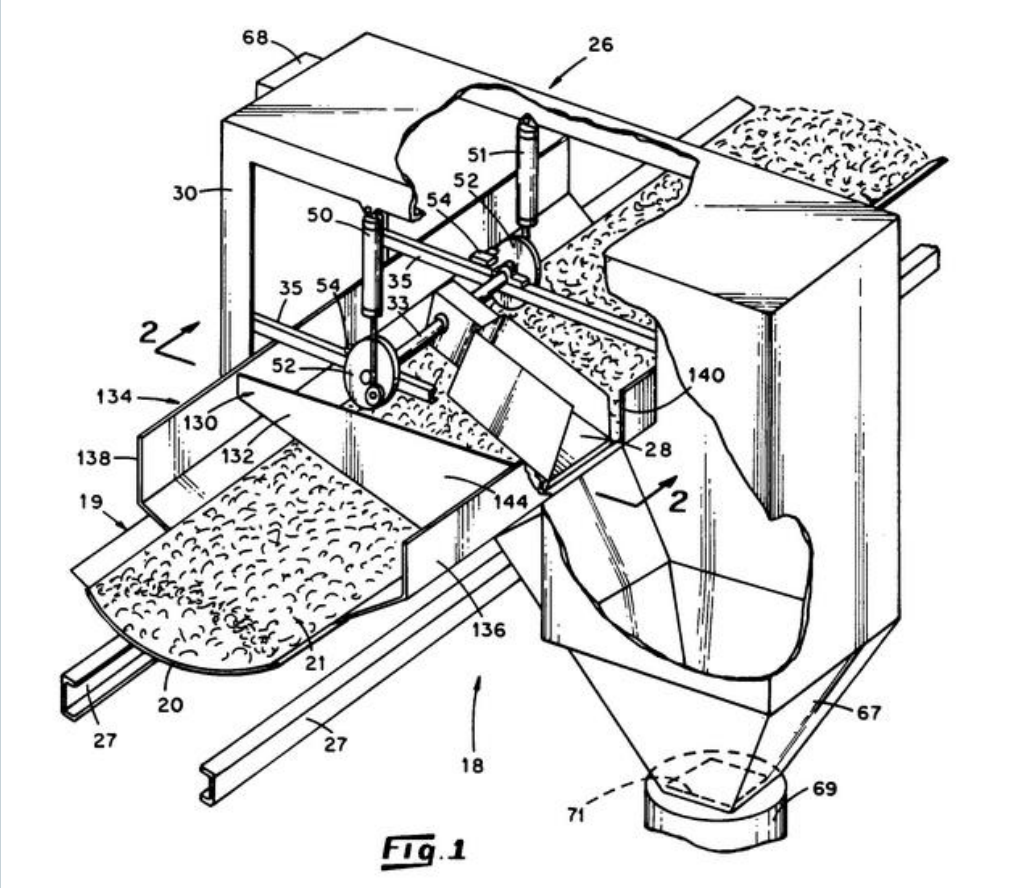

Fig. 1

Moving Gang Sampler

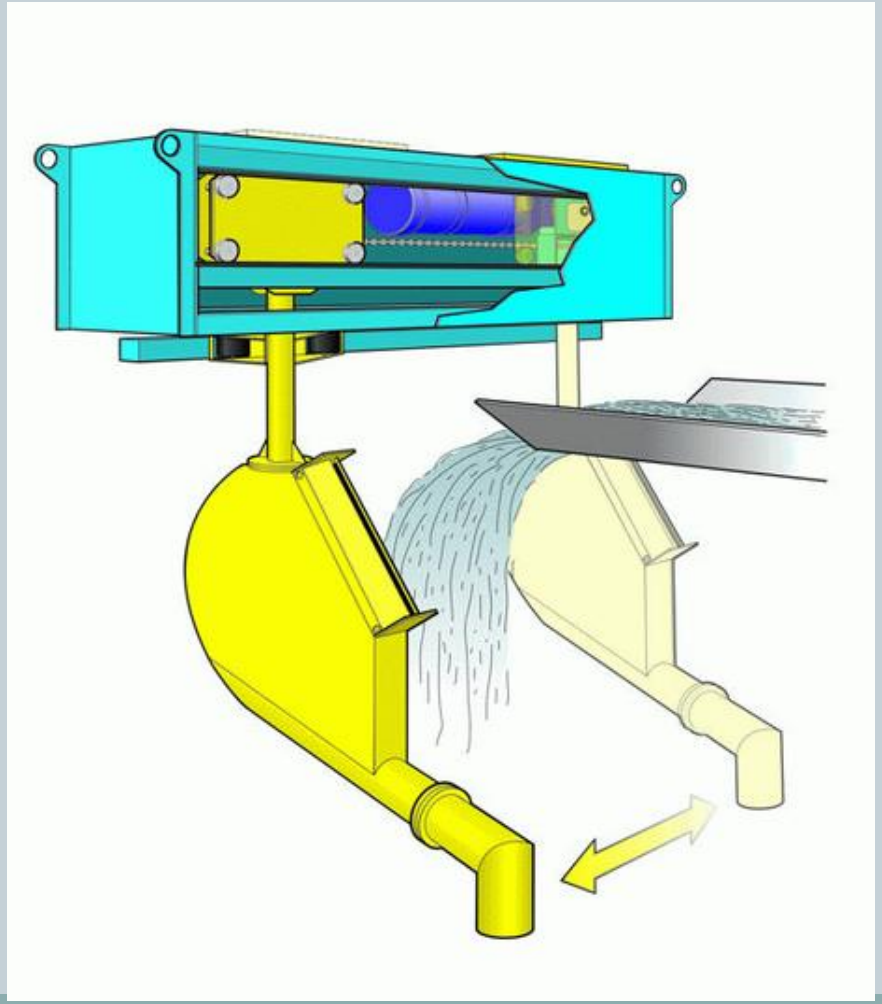

Two-stage Continuous Flow Thief Sampler

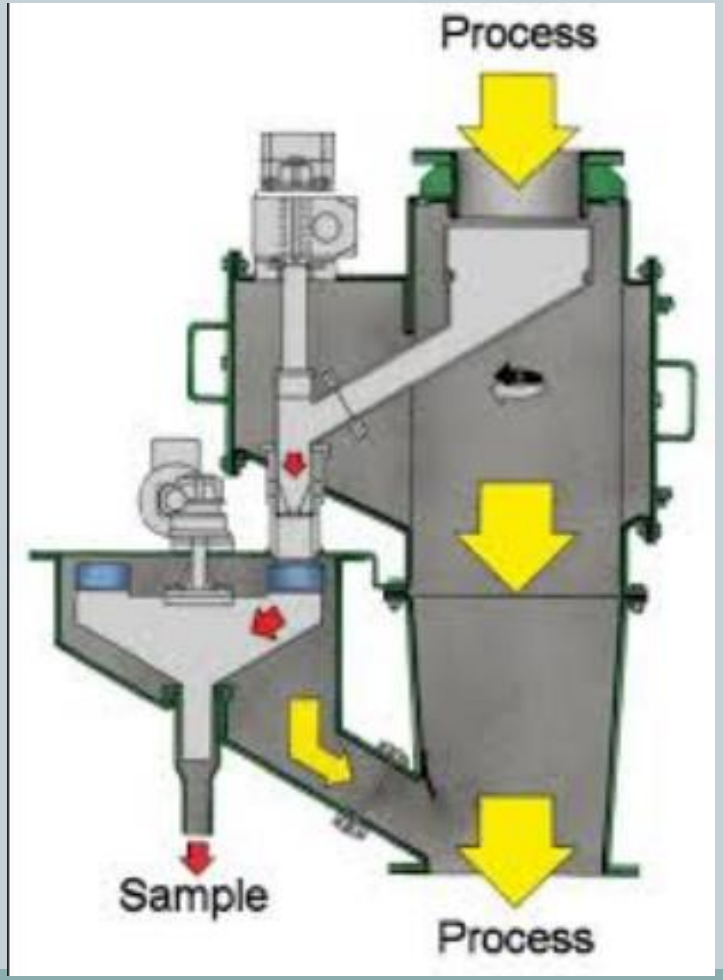

Rotary Sample Splitter